

Predikan av Jenny Arnerlöf – Samhällsansvar – 2024

När kända fiender bestämmer sig för att göra gemensam sak med varandra, förstår vi att något märkligt är på gång. Detta är sant i grannskapets- och arbetsplatsenspolitik och det stämmer också i formell politik på hög nivå. Herodes anhängare och Fariséerna som gjorde gemensam sak mot Jesus i dagens läsning var i vanligt fall fiender. Så när de närmar sig Jesus i scenen från dagens text är det lite som om Nooshi Dagostar och Jimmy Åkesson hade sökt upp Jesus med en svår fråga. Om deras osannolika samarbete inte satt Jesus på sin vakt, gick nog varningsflaggan upp när de berömde honom. Problemet var ju inte att det de sade om honom inte var sant; det var sant. Men de trodde själv inte på det de sade, och de handlade inte i enlighet med berömmen som de öste över honom. Så han kallade dem för hycklare innan han tog itu med deras fråga.

Frågan om skatten till kejsaren försatte honom i en omöjlig position; åtminstone om man lät sig fångas av deras logik som var den rådande logiken. Här behöver vi lite historisk bakgrund.

Tappra försök har gjort de häftigt att betala skatt emellanåt, men få människor under världshistorien har älskat att göra det. Ännu färre har uppskattat att betala skatt till en ockuperande makt, vilket var situationen för judarna under Romarriket i dagens text. Judarna var skyldiga att betala flera (3 olika) skatter till Rom och de betraktade det som en grov förolämpning. Av både religiösa och politiska skäl hade en majoritet av folket invändningar mot Romarrikets beskattning. Vissa judar, seloterna, var så inställda på att motstå Rom och dess skatter att de tog till en form av gerillakrigföring som framförallt riktade sig mot andra judar som jobbade

som tullindrivare för Rom. Läget i samhället var inte bara spänt utan det var flyktigt och präglad av våld.

Frågan som ställdes till Jesus var då riggad. Den var omöjlig för honom att svara att det var rätt eller fel utan att hamna i en svår sits. Om han svarade "Ja, det är rätt att betala skatt till kejsaren" skulle fariséerna och merparten av Jesu anhängare bli upprörda och anklaga honom för att samarbeta med fienden. Om han svarade "Nej, det är inte rätt att betala skatt till kejsaren" hade han utmärkt sig själv som en rebell och revolutionär emot Roms makt; straffet för sådant motstånd var döden. Här är det också värt att notera att bland lärjungarna hade Jesus rekryterat både en selot och en tullindrivare så även om inte Herodes anhängare som stod nära Roms makter skvallrade på honom hade han haft allvarliga problem i sin kärngrupp.

Lyckligtvis är Jesu sätt att tänka inte bundet av världens ofta bristfälliga logik. Han liknar den stora utbrytarkungen Harry Houdini på mer än ett sätt 😊 Jesus lät sig inte fångas av frågans polariserad logik.

Genom att fråga dem efter det Romerska myntet som motsvarade skatten, gjorde Jesus tydlig att han själv inte bar på myntet medan åtminstone någon av frågeställarna gjorde det. På så sätt avslöjade han en del av deras hyckleri. Det var skickligt. Men hans nästa fråga var ännu skickligare.

"Vems bild och namn är det här?". På grekiskan "vems" *"eikon"* och *"epigraf"* finns på detta mynt?"

Frågan om myntets egenskaper var som en Trojansk häst – den bär med sig en annan outtalad fråga. Svaret på den uttalade frågan var ju, "Det är kejsarens bild som står på myntet så låt honom ha det som är hans." Men den outtalade frågan som smög sig in och hängde i luften är frågan om

vems avbild som finns på alla människor? Det grekiska ordet för avbild, "eikon", skulle ha fört åhörarnas tankar till skapelseberättelsen i Första Moseboken. I Septuaginta, den grekiska översättningen av Gamla Testamentet, står det att Gud skapade människan till sin egen *eikon* eller avbild. Kejsaren var bara en man som tryckte mynt för att främja sin makt – Man kunde ge honom det som var hans utan att lägga ner för mycket tankekraft eller tid på honom. Men Gud har skapat människor till sin avbild och hur man då ger Gud det man är skyldig Gud kräver mycket mer engagemang.

Att leva väl är att veta vad och vem vi är skyldiga. Jesu fiender hade ju inte bara gett sina mynt till kejsaren. De hade gett sig själva som spelpjäser i världens maktkamp. Till slut gav de även Jesus, den sannaste bäraren av Guds avbild, till kejsarens män.

Hur de än försöker kan dock aldrig vanliga fiender och förtryckande makter förstöra eller radera Guds avbild i en annan människa. Korset förminskade inte Jesu mänsklighet som det var designat att göra. Och det skadade inte Guds avbild i honom. Guds avbild är den inneboende värdigheten som ingen kan ta ifrån någon annan. Den enda som vi kan skada Guds avbild i är oss själva. Det finns många sätt för oss att göra det, men bland det främsta och mest skadliga är när vi förnekar eller vägrar att se och hedra Guds avbild i andra. Paradoxalt nog, korset FÖRSTORADE Guds avbild i Jesus samtidigt som det undergrävde onskans metoder som världen har alltför lätt att ta till sig. Korset var underminering genom underkastelse. Det är samma strategi som ligger bakom Paulus förkunnelse i Romarbrevets 12:e och 13:e kapitlen där dagens episteltext

är hämtad från. Vi har inte tid för den utläggning som texten förtjänar men ett par korta reflektioner är på sin plats.

När vi läser, "Ge alla vad ni är skyldiga dem... skatt, tull, respekt, vördnad" är det lätt för oss att höra det som Paulus godkännande av Romarrikets förtryckande heder- och skuldsystem. Ingenting kan vara längre från sanningen! I kapitel tolv underminerar han rikets hierarkiska hederssystem som gick ut på att du skulle ha så höga tankar om dig själv som möjligt på ett sådant sätt att även andra skulle stämma in och förstärka din status. I kapitel 12 uppmanar Paulus de kristna att "överträffa varandra i ömsesidig aktning" och "Bemöt alla lika och håll er inte för goda att umgås med dem som är ringa". Paulus använde systemets krav till att knäcka systemet. För när de som systemet stämplade ovärdiga att få heder fick det lika mycket som de privilegierade, då tappade systemet sin makt. Vi älskar Gud genom att älska andra. Om vi vill vara kristna innebär det att när världens lagar inte lever upp till Guds lag, är det Guds lag som vi justerar världens lagar med.

Paulus relativiserade statens makt och lag till den högre makten – kärleken, som är Guds makt och lag. I påminnelsen om att kärleken är det som vi kristna är skyldiga alla - även våra fiender – hör vi ekot av Jesu ord, "älska era fiender" och före honom Jeremias ord "sök Babelns bästa".

Paulus riktade in sig på fyra av de tio budorden – buden emot sexuell otrohet, dödligt våld, stöld och girighet. Med all sannolikhet valde han de fyra för att det var de fyra som präglade Romarrikets sätt att regera. Alla som levde under romarriket visste att trots stort prat om fred och välstånd

för alla var sexuellt förtryck, dödligt våld, stöld och girighet de fyra principerna som präglade kejsarens rike och hushåll.

Paulus belyste skillnaden mellan Guds rike och status quo och kallade de kristna att följa den högre lagen. På så sätt undvek de kristna öppen trots mot den farliga makten samtidigt som de på samma sätt som Jesus underminerade den. Överallt där Paulus reste drogs han inför rätta för att han vållade oro och vände upp och ner på världen men gång på gång var de tvungna att släppa honom för att han faktiskt inte bröt mot lagen - han höll samhällets lag för en högre lag.

Det var inte genom skicklig retorik och snillrika evangelisationskampanjer som de första kristna vann fler och fler anhängare till sig och ändrade samhällets lagar och inställningar. De gjorde det genom att konsekvent och tålmodigt leva efter en högre lag som förvandlade dem samtidigt som det förändrade deras omgivning. Som vi hörde om olikheterna som fanns redan bland de första tolv lärjungarna drar Jesus till sig en mångfald av människor som tillsammans tjänar och förvandlas av honom, olikheter till trofts. Vi är, eller får vara, en del av en lång rad av samhällsförändrare som får vara med om att söka och visa en högre standard – kärlekens standard - för kontexterna som vi bor i. Det är en häpnadsväckande möjlighet, och Gud vill välsigna oss och våra sammanhang i det. Amen.